

РУСИН

Cena 7,-Sk

ІНФОРМАЧНИЙ МІСЯЧНИК РУСИНІВ СЛОВЕНЬСКА
INFORMAČNÝ MESAČNÍK RUSÍNŮV SLOVENSKA

OBSAH/ ОБСЯГ

- Najmladší spisovateľ ► 6
- Bude v Medzilaborciach Inštitút umenia Andyho Warhola? ► 6
- Kuriózna kniha o Warholovi ► 7
- Одсуджены до раю од Н. Шкурлы ► 8
- Нукаме з русиньской полицкы ► 10
- Вольте за европосланця Русина ► 11

Дорогы читателі. Так велё мам на мысли вам того повісти, же ани не знам з чім зачати. Може найперше о тім, чом Русиньска оброда зачала выдавати новы новинкы? Єдным словом зато:

Зачінаме

1. Бо „під шлаером ціганьской правды“, і в прикрім роспорі зо Становами Русиньской оброды на Словеньску были ей выдавательскы права переведжены на новий правный субект – Обчаньске здружіня Русин і НН, на челі з А. Зозуляком. То значить, же Русиньска оброда остала без будьякой пресы;

2. Бо о роботі Русиньской оброды на Словеньску ся в русиньскій пресі перестало писати. Кедь о дакотрых акціях хтось до новинок написав, было надруковане, але жебы хтось з редакції

ся інформовав о діяльстві Русиньской оброды (може ходем по телефоні) таке, вірте, уж не бывать.

3. Бо єдным з послань Русиньской оброды є інформовати о цілім діяльстві своїх членів, добродителів, жычливців і вшиткых тых, котрым не є єдно, чім, як і чом Русины прожывають, якыма крижнума дорогами мусять переходити;

Не хочу вам морочіти головы нашима внутроорганізачными проблемами, бо каждый з вас мать дость своїх старости, але ходем пару словами ем хотіла написати о тім, якы причіны нас вели до выдаваня новых русиньских новинок, котры будуть выходити раз до місяця на 8 странах.

Уж в першім выданю нашого місячника можете видіти профіл наших нови-

нок, котры мають за ціль быти новинками вшиткых Русинів – дітей, школярів, молоджавы і дорослых. Новинками тых, котры знають читати азбуков, але і таких, котры ся уж азбуку не учать, або ю забыли (про них будеме попри азбуці друковати і статі по словеньскы).

Поможте нам при творіню новых новинок і вы, дороги нашы братя Русины. Посылайте інформації, рады, погляды з вашого регіону, з вашого жывота. Пиште о тім, што бы сьте рады читали, што ся вам в новинках любить і што вам не на волю. Вашы письма будуть про нас тым найглавнішим порадиником або студенков, з котрой будеме черпати, абы вылагодити каждому з вас.

*Анна Кузмякова,
председнічка Русиньской оброды*

Выдумайте назву новинок – выиграйте 500 Sk

Нашы новинкы зачінаме выдавати під назвов ІнфоРусин. Але не каждому з редакционной рады нашого місячника ся така назва любить. Зато сьме выдумали конкурс про Вас, дороги читателі, о найліпшу назву русиньских новинок. Добрі подумайте і напиште нам, яку назву бы сьте Вы дали тым новинкам. З Вашых писем редакчна рада выбере 3, а котра у читателів здобуде найвєце голосів, таку назву потім даме русиньскому місячнику. Чекаме на Ваши письма, рады і критіку на цілій обсяг нашого першого цісла новинок.

Редакция

Торжество 100. народжіня блаженого єпископа Гопка

24. апріля т. р. ся з ініціативы Містьской організації Русиньской оброды в Кошыцах одбыло у Храмі св. великомученика Дімітрія в Грабскім миле торжество присвячене 100. річниці народжіня вірного Русина, нашого єпископа, мученика за віру, за наш обряд і греко-католицьку церьков – блаженого владыку Василя Гопка (на фотці вправо). Торжество ся одправляло ма місці, де перед 100 роками у тот самый день бив похрещеный малый Василько – будущій єпископ святого жывота. В часі одправляня святочной літургії звучав красний спів Нягівчанів. Главным целєбрантом на службі Божій бив о. Галько, русиньскій вікарь, котрому помагали 4 священници за богатой участі

віруючій (на фотці). У святочній проповіді о. Галько назвав владыку Гопка чоловіком молитвы, прикладом покоры, святости і великого терпіня, котрый николи не глядав славу, все знав любити і одпушчати хоць і нейвєкше понижованя.

Перед одходом із Грабского ся участники акції побрали ку родному дому владыки Василя, де ся зышли з ёго старенькым братранцём, ведно з котрым споминали на жывот єпископа. На фарі могли попозерати памятну хыжу блаженого владыку.

М. Біцкова, фотка авторкы

Зо жыво́та Русиньско́й обро́ды

Кедь зачинам тоты слова писати, приходит мѣ на мысль 1990 рік, кедь ся наши Русины зачали пробуджати з тоталітного медведжого спана. Воскрес іх новий дух демокрації, оживила іх русиньска сердечна нота християньского співу, котра їм якось силніше як по минулы рокы забрыніла наповну силу **Христос воскрес із мертвых ці У Віфлємі новина** ... Ани ся мѣ не хоче вірити, же од того часу уж минать 14. рочок. Што выштыко ся од того часу змінило?! Ку доброму і ку плану. Холем такый факт, же в 1990 р. у Меджілабірцях была заложена єдина русиньска організація - Русиньска оброда на Словєнску. А як то є днесь? Кілько русиньских здружін єствує окре́м Русиньско́й обро́ды? Здружіня інтелігенції Русинів Словєнска, Сполук русиньско́й молодежі Словєнска, Сполук Русинів Спіша на Словєнску, Сполук русиньских писателів Словєнска, Світовий конгрес Русинів на Словєнску, Редакція Русин і Народны новинкы, Руський клуб 1923, Общество Александра Духновіча, Сполочность Театру Александра Духновіча у Пряшові, далшы ани не споминам... Ці є то добрі або плано? Хотіла бы-м знати, што бы на то повіли закладателі русиньского руху з Меджілаборець Михал Бицко, Михал Турок, Петро Фецура і іншы? Якой мысли тогды были. Але главні, што думают днесь? Меджі русиньскыма здружінями є слаба комунікація, бо суть меджі нима і такы, котры собі думают, же лем они мають тот найліпший патент на роботу і лем іх бы мали люде волити до організачных структур Русиньско́й обро́ды. А кедь ся так не стане, кончат з роботы і закладають собі іншы організації. Іщі векша біда є, кедь їм хтось хоче попозерати на газдованя з фінанціями зо штату і з фінанчныма дарами зо загранича, главні з Америки. Тым зачинать і кончіть выштыко. Думам собі, же хто мать чісте сумління, не мусить ся бояти ниякой контролі. Мам на мысли главні почін, який недавно зробило новозаложене Обчаньске здружіня Русин і НН, котре прикрым кроком, але подля правных регул „добрым” циганством ся тайно одлучило од Русиньско́й обро́ды. Повісте собі, но а што, ведь є демокрація і каждый, хто найде трёх людей, може заложыти обчаньске здружіня. То є чіста правда. Але што Становы Русиньско́й обро́ды, котры творили якраз люде, котры іх днесь найвєце порушуют? На яких правилах потім ся мож з такыма людми договорити, кедь ани тоты найосновнішы не хотять дотримати? Конкретніше о тых проблемах будеме говорити на **8. сеймі РО на Словєнску**, котрый ся одбуде кінцём юна т. р.

Теперь, дороги читателі, хочу Вас информовати о культурных акциях. Уж в тім часі ся по наших окресах одбывають Свята русиньского слова – окресны конкурзы в декламации русиньско́й поезії, прозы і властной творчости, котры будуть в юні т. р. зєвершены юбілейным – 5. річником Духновічового Пряшова. Так само ся в дакотрых окресах одбывають окресны конкурзы в русиньскім співі – Співы мого роду, цілословєнскы концерты дітей і дорослых будуть кулміновати в сєктембрі т. р. в Меджілабірцях, Снині і в Гумєннїм. Окре́м того, хочеме зробити выбір з трёх дотеперішних річників ЦД награвку тых найуспішнішых співаків і найліпшых співанок. В юні т. р. бы ся мала одбыти наймасовіша акція Фєстивал культуры і шпорту в Меджілабірцях, на котрім як сполуорганізатор ся поділять і Русиньска оброда ведно з містом Меджілабірці, Містьскым культурным центром в Меджілабірцях і іншыма організаціями. Правда, од юна ся розвяже богатый міх з русиньскыма фєстивалами по іншых наших містах і селах, о котрых Вас будеме информовати в далшій чіслі нашого місячника. До нєго чекаме много рад, писем, інформацій од вас, дороги читателі.

А. Кузмякова

Припомяньме собі рік 2003

Януар ► По многих містах і селах русиньского реґіону, але і в Братіславі і інших містах ся одбывали новорічны русиньскы балы, котрыма Русины витали Новый рік подля Юліяньского калєндаря.

Фєбруар, марец ► У фєбруарі і марці Русиньска оброда, основны школы, центры вольного часу в русиньскім реґіоні організовали Свята русиньского слова – окресны конкурзы в читаню русиньско́й поезії і прозы ►

Братіславскы Русины на краснім культурнім вечері ся стрітили з братами Смоляковыма, говорили на тему малярства і попозерали фільм о днесь уж затопленій Стариньско́й долині.

Апріль ► 24. апріля 2003 – в день народжіня русиньского будителя Александра Духновіча Русиньска оброда на Словєнску приготвила перед єго памятником у Пряшові богатый святочный акт.

В тот день перед памятником мав свою премієру хор Русиньске братство, котрый награв ЦД награвку Гімнічны співы Русинів. Доц. В. Хома, к. н. припомянув участникам святочного акту богату творчость і жыво́т А. Духновіча, священници одслужыли панахіду. Тым актом был одкрытый Рік Александра Духновіча ► Николай і Наталка Петрашовскы з Гумєнного представили друге ЦД з русиньскыма народныма співанками з назвов За камяным мостом.

Май ► в Нижнім Тварожці была одкрыта памятна табла америцькому писателєви Томасові Беллови-Белєйчакові, котрого родичі походять з того русиньского села.

Юн – был найбогатый на русиньскы культурны акції. – од 4-го до 8-го в Пряшові ся одбывав 7. Світовий конгрес Русинів, цілословєнскый конкурз в читані русиньско́й поезії, прозы і властной творчости під назвов Духновічів Пряшів, Меджінародный научный семінар русиністики присвяченый 200-річнїці од народжіня Александра Духновіча, де была предствалена перша енциклопедія русиньско́й культуры. В рамках Світового конгрєсу Русинів ся одбыло перше Меджінародне бенале і выставка робіт русиньских малярів, перша меджінародна стріча русиньских писателів. Семый світовий конгрєс Русинів прияв за свого осьмого члена Світовой рады Русинів – Румуньску організацію Русинів. Одбыло ся перше світове форум русиньско́й молодежі. Театер Александра Духновіча привитав театралны колективы на Першїм театралнім фєстивалі Карпат фєст. В тім часі лавреатом Ціны Александра Духновіча ся став русиньскый писатель-байкарь Миколай Ксеняк. В кріпті під Катедралным храмом св. Іоанна Хрестителя

учасници світового конгрєсу взяли участь на панахїді і одкрытю памятной таблы Александрови Духновічови ► В юні м. р. на Пряшівськїй універзіті промовали першы учітелі русиньского языка, котрый выштудували попрі своїй главній комбінації а то Людмила Шпрохова і Марек Ґай ► В Меджілабірцях ся одбыв уж 41. Фєстивал культуры і шпорту. ► Окресна організація в Старій Любовні першый раз організовала Бачовске свято ► Театер Александра Духновіча в Пряшові і театр Асторка Корзо 90 з Братіславы приготвили на пряшівськїй сцені гру Мілоша Караска ПЕРОН.

Юл ► Фєстивалы русиньско́й культуры і традиції ся одбыли в многих русиньских селах і містах, як Руська Поруба, Габура, Свидник, Мікова (ту был і премер влады СР М. Дзурінда).

Август ► Окресна організація Русиньско́й обро́ды в Бардієві зорганізовала уж 10. річник Фєстивалу русиньского і шаріського фолклору в Бардієвских Купелях, фєстивалы в Стебнику, Хмелєві і в Бєхєрові. Подобны фєстивалы были і в Пчолинім, Рівнім, Ольці.

Припомяньме собі рік 2003

Сектембер ► 1. сектембра главна редакція Народностно-етнічного высилана перестала высилати з Пряшова. Зчала ей робота в Кошыцях, хоць многы Русины а нелем Русины протестовали проти ей переміщю до Кошыц ► Быв благословеный помічний єпіскоп – мученик Греко-католицькой церкви Василь Гопко ► Посланець Міського заступительства в Пряшові МУДр. Василь Янко пересвідчив членів назвословной комісії і посланців, же русиньскы греко-католицькы єпіскопы, якы были римским папом Яном Павлом Другым благословены Павел Петро Гойдич і Василь Гопко повіли світу дашто о Русинах, о Словенську, а зато собі заслужать, жебы нова улиця із Секчова до центра Пряшова ся называла Русинська. Так ся і стало ► Намістя, де была выбудувана нова греко-католицька церквоу на сідліску 3 в Пряшові несе мено благословеного Василя Гопка

► В Шаріській ґалерії в Пряшові выставляли свої малярскы роботы Русинькы – Анна Симкова і Нікол Симкова, представили ся образами з текстілу, пласту, обліканя ► В Гуменнім, Меджілабірцях і в Сніні одбыла ся триднёва співанкова акція Співы мого роду. Быв то лем 2. річник цілословенського фестивалу русиньского співу, котрый приготвила Русиньска оброда, але успіх концертів дітей і дорослых був великий (автор проекту М. Кереканіч) ► 22-го сектембра ся за єдним столом стрітили представителі Русиньской оброды і Союзу Русинів-Українців. Были заєдно в тім, абы ся в школах захранила азбука, абы ся літурґічны обряды не словакізовали, жебы ведно організували дакотры фестивалы ► В Стакчінській Ростощі ся одбыв 4. річник Дня під Настасом ► Співацька ґрупа Лабірчанка з Меджілаборець ославила десятирічний юбілей ► Кошыцька містна організація Русиньской оброды, яку веде Марія Біцкова навщівила Тополю – родне село А. Духновича,

де із священником одправили панакіду за Александром Духновичом ► На поход за сідло обводу пришло тисяч Свидничанів дати наяво владі, што собі думают о зряджіню центра в сусіднім Строккові, тихим 15-минутовым протестом в центрі Свидника заблоковали драгу спюючу Мадярсько, выходне Словенсько і Польско

Октобер ► Фолклорный колектів Дубравка (при ОО РО у Сніні) выступив зо своїма гостями з новым проґрамом ► В Легнаві Старолюбовнянського окресу была (членами Руського клубу 1923) одкрыта памятна табла священникови Др. Николаєви Бескидови з нагоды 120 років од єго народжіня ► В Крайскім музею у Пряшові была одкрыта выставка карікатур Федора Віца Дереш.

Новембер ► У Свиднику ся одбыла стріча Маковицькых родаків, котру зорґанізувала Окресна організація Русиньской оброды у Свиднику ► 14. новембра був єден з найвекшых интернатів на Словенську – Домов молодежи на Сабіновській улиці в Пряшові названый меном Александра Духновича.

Децембер ► Театер Александра Духновича потішыв своє публікум ориґінальным рождественным дарунком в подобі наштудованя новой інсценациі Христа Бойчева Окресный шпыталь або Плуковникова жена (режія Й. Пражмарі), котра мала премієру перед заповненым театром ► Традичны передрождественны – Віфлеємскы вечеры організувала Русиньска оброда у Свиднику, в Старій Любовні, Братіславі ► В Братіславі ся одбыла бісідка з Доц. Василєм Хомом, к. н., председом Сполку русиньскых писателів.

Приготовили: *Феодосія Латтова і Анна Кузмякова*

Сполук русиньскых писателів Словенска (СРПС) уж три роки од свого заложіня успішно продовжує традиції будительской і постбудительской генерації. На 7. Світовім конгресі Русинів (СКР) м. р. у Пряшові, ся русиньскы писателі презентовали выслідками своєї творчости, за котру троє з них (Ш. Сухий, М. Мальцовска і М. Ксеняк) были оцінены літературнов цінов Александра Духновича а далшы і літературнов премієв Літературного фонду Словенської републикы (ЛФ СР) (В. Хома і М. Мальцовска). Уведжены і далшы русиньскы поеты і писателі суть узнаваны дома і у світі їх колегами-писателями, што ся потвердило і на 7 СКР. З ініціативы СРПС там був вытвореный Світовий форум русиньскых писателів. Тот дух взаємной належности ся зачав успішно реалізувати формов контактів і розвою сполочной роботы.

Но стрічає ся з дотеперь невырішенима проблемами русиньскых писателів Словенска, як, наприклад, вопрос о вытворіню Літературной Премії

О проблемі, котрый трапить русиньскых писателів Словенска

Александра Павловича (ЛПАП). Уж на закладаючий громаді выбору СРПС было уложено обернути ся на ЛФ СР з тым вопросом - жебы в секції про ориґінальну творчость ся вытворила підсекція з поротов про оціньваня літературной творчости русиньскых писателів Словенска. Так, як то мають іншы народностны меншины в СР. З ЛФ СР была послана пропозиція штатуту ЛПАП. Кінцём рока 2001 пришла одповідь, же він підпорує і оцінює творчость русиньскых писателів, дават їм штіпендії, а як буде потребне, то ся вытворить і штатут ЛПАП. Премія дотеперь не естувє. Вызерать, же чісла о кількості Русинів і ужывателів русиньского языка як материньского ся затля не решпектують. Выслідок є такий, же дотеперь ништо зо СРПС не є заступеный в Секції ЛФ СР про ориґінальну творчость. Суть і люде, якы не лем негативно ся односять ку выштыкому русиньскому, але неприятельскы оцінюють кодифікований русиньскый язык і творчость написану в тім языку. Чудне, же органы ЛФ СР ігнорують такий став.

Проти таких порядків я, як председа СРПС, протестовав особні, як ем в 2002 р. не прияв премію ЛФ СР (поротов секції были главні представителі Україньского сполку писателів, як проф. М. Роман, знамый нормалізатор 70. років 20. ст., котрый ся мі хотів помстити за мою критіку єго підлизовацькой літературной практикы), яков він тяжко пошкодив найліпшых русиньскых поетів і писателів тодышнього часу (М. Шмайда, Ш. Гостиняк і ін.). Правда, по 1989 р. просив од них пробачіня, але тым не мож направити стары кривды.

Дакотры членкы выбору СРПС м. р. писали, же сполук не мать ніяку літературну премію. Мали правду, але ништо їм не бранив прийти з ініціативов. Они могли зробити інтервью з генеральным дїректором ЛФ СР і пожадати о выясніня сітуації. М. Мальцовска мала добру нагоду, як перебрала премію за книжку, попросити ся компетентных в ЛФ СР на даный проблем. За свою роботу мусиме нести і одповідность, ништо ю за нас не зробить. Лем сполочными силами можеме посунути наше діло допереду.

*Василь Хома,
председа СРПС*

Головна редакція
Народно-етнічного
высылания
Русинський програм
ЮН 2004

2.6.04 середа

17,00-17,30 Радіоновины
17,30-18,00 С. Довлатов: Глядяна чоловіка – репріза
19,20-19,50 Русинський магазин

4.6.04 п'ятниця, 8.6.04 вівторок, 10.6.04 четвер

17,00-18,00 Радіоновины

12.6.04 субота

9,00-11,00 Радіо молодых
11,00-12,00 Музичны поздравы

13.6.04 неділя

6,00-6,30 З радіофонотеки
6,30-7,45 Літургія Греко-католицької церкви
7,45-9,00 Радіомагазин
11,00-11,30 Ш. Сухий: Добра вода, 1. часть – репріза
11,30-13,45 Музичны поздравы
13,45-14,30 Фігельовник

14.6.04 понеділік

17,00-18,00 Радіоновины

16.6.04 середа

17,00-17,30 Радіоновины
17,30-18,00 Літературна релация – О нас, Русинах

18. 6. 04 п'ятниця, 22.6.04 вівторок, 24.6.04**четвер**

17,00-18,00 Радіоновины

26.6.04 субота

9,00-11,00 Радіо молодых
11,00-12,00 Музичны поздравы

27.6.04 неділя

6,00-6,30 З радіоархіву: Бісида із Ш. Сухым
6,30-7,00 Гітпарада русин. співанок
7,00-7,30 Літературна релация: Творчость М. Лацовой
7,30-9,00 Радіомагазин
11,00-11,30 Серіал: С. Конечни Історія Русинів 4. часть
11,30-13,45 Музичны поздравы
13,45-14,30 Бісида кумів

28.6.04 понеділік

17,00-18,00 Радіоновины

30.6.04 середа

17,00-17,30 Радіоновины
17,30-18,00 Гітпарада русинських співанок
– репріза
19,20-19,50 Русинський магазин

Думаш, милый

Думаш, милый, же-м ті вірна, го-я-я,
Же-м ті сіла на коліна, чугая.

Приспів:

За Дунай, за Дунай,
Бетярь, за Дунай,
Ани собі веце о мі
Не думай!

Я ті сіла з веселости, го-я-я,
А ты думав, же з любости, чугая.

Приспів.

Ты, не думай, же я тебе рада мам,
Я кедь джмуркну, я такый обычай
мам.

Приспів.

А я собі бетярь-дівка, го-я-я,
Не буду твоя фраїрка, чугая.

Приспів.

*Выбрано зо стівника Заспівайме
собі двома голосами
Юрія Цімборы.*

Театер Александра
Духновіча, Яркова 77,
080 01 Пряшів
Драматургічний план
на рік 2004

1. В. Шекспір: Гамлет, режія Р. Бале, я. г., музика Н. Боднар, я. г., вытварник В. Чап, я. г. Ренесанчна драма світознамого драматіка, котра рішуть надчасовы і надпросторовы проблемы людського жывота.

2. Я. Карафіат: Хробачкы, режія Я. Сисак, я. г., музика Н. Боднар, я. г., в ытварник Ш. Гудак, я. г. Приповідка про діти і dorosлых, котры ся у світі людей ховають як добры і планы.

3. М. Сервантес: Дон Кіхот де ла Манш; режія: М. Олга, я. г., музика Р. Маньковецький: я. г., вытварник Ё. Ціллер, я. г. Аналіза ставу душы чоловіка, котрый веде марный бой з добросердечных умыслів проти „вітру”.

4. В. Турок: Горами Суматры: Парафраза знамого цестописного роману Л. Ондреєва засадженого до екзотичных місць, але евокуючого проблемы сучасного жывота на Словенську.

5. Піддуклянський умелцький людový субор (ПУЛС) мать в плані у першій півроті 2004 увести премьеру фольклорного програму під назвов Тисяч і сден танець (робоча назва).

Сучасный репертоар ТАД

Фрідріх Шілер: Паразіты або Ода на радость, Ян Навратіл: Капітан Кыянка, М. Шулік – Ф. Липтак: Забйачка, В. Шукшін: За ясных ночей, К. Горак: Ла Музыка, Й. Стейнбек: Рівнина Торгіла, В. Турок: Принцовы галушкы, М. Метерлінк: Синій птах, Я. Боднарова: Суботня ніч, М. Карасек: Перон, К. Горак: А. І. Добрянський, Б. Углар і кол.: Прелод, Х. Бойчев: Окресный шпиталь або Плуковникова жена, Г. К. Основьяненко: Чудны руковины, В. Шекспір: Гамлет, В. Савіч: Чувш, мамо...

Інформация о окремых выступінях театру на ч. т.: 051/7732700, 7723261-62, Пульсу: 051/7711901, 7714007, Факс: 051/7734422, internet: www.divadload.sk, www.dad.szm.sk, E-mail: dad@divadload.sk

Русины у світі ♦ Русины у світі ♦ Русины у світі ♦ Русины у світі

ПОЛЬСКО – Стоваришчыня Лемків у Польску організує в днях 22. – 23. мая т. р. 3. Меджінародне бенале русинської культуры, котре ся одбуде в купелнім місті Криниця. На меджінароднім форі русинської культуры, окрем домашніх колективів з Польска, выступлять співацькы группы, колективы з України, Словакії, Сербоска і Чорной горы. Русинів Словенска буде на бенале репрезентовати нова співацька група Окресной організації Русинської оброды зо Свидника Калинец і минулорічны лавреаты цілословенского конкурзу Співы мого роду, співацькы і співацы дїтського колективу Мілк Агро з Пряшова. В часі бенале ся одбуде і меджінародный семінар на тему Місце Русинів в сполочній Европі, на котрім выступлять представителі русинських організацій, писателі і научны робітницы зо світа. В часі бенале буде отворена вистава образів русинських малярів. Словенских Русинів будуть на виставі репрезентовати работы Анны Симковой і Юрка Молнара, о русинській літературній творчости сучасной doby – Мірон Сисак, Николай Шкурла, автор

недавно выданой книжки Одсуджены до раю і о сучасній ситуації Русинів Словенска Анна Кузмякова.

РУМУНЬСКО – В главнім місті Румуньска, в Букурешті ся через послідній апрілевый вікенд одбыло засіданя Світової рады Русинів на челі з сй председом Андрієм Копчом з Польска. Главным проблемом, котрым ся рада заподівала, было рішіння проблемів румуньских Русинів. Велика біда або найвекшым проблемом румуньских Русинів суть утоки з боку Українців, котры так само як і Русины мають свого представителя-посланця в румуньскім парламенті.

АМЕРИКА – В літі того року ославлять америцькы Русины десять років од заложіння своєї організації – Карпарусиньского общества в Пітсбурку (Carpatho-Rusyn Society), в штаті Пенсільванія. На челі общества є президент Джон Рігеті, віцепрезидентом є Дін Половка. Окрем організованя культурных і научных акцій, членове Карпарусиньского центра каждорічно організують екскурзії до родного краю,

то значить на Словенсько, до Польска і на Україну. Сам президент Д. Рігеті і віцепрезидент Д. Половка активно роблять у фольклорнім колективі Славяны, з котрым на будучій рік паланують выступити і на русиньских фестивалах на Словенську, в Польску і інде. Карпарусиньское общество є выдавателем русиньских новинок Новый русинський час (The New Rusyn Times), котры веде редактор Річ Кастер. Він, як редактор ся активно інтересує нелем о жывот Русинів в Америці, але і тих, котры жыють на Словенську, в Польску, на Україні і інде, бо і сам уж дакілько раз навщивив европскы штаты, де жыють Русины. В америцькій Мінесоті ествує і далша русиньска організація – Русиньска асоціяція (Rusin Association), котрой президентков є Карін Варіянова, яка тыж ведно з америцькыма Русинами навщивила край своїх предків. Раз до тыждня (в неділю) можуть америцькы Русины слухати русиньские едногодинове высылания, котре веде далшый активный Русин Джері Джумба.

-ак-

Фігли

Просить ся малый Ром своєю матери:

- Мам, та чом то таджове мають вишиткого так велё?
- Та ты ся не прось чом мають так велё, але де то мають!
- Мірку, повіч мі едно голе речиня.
- Падать додж.
- Барз добрі. А який то час?
- Ярьный.
- Яку сьте мали днесь на обід поливку в школі?
- Граматічно-математічну.
- А то яка?
- О така рідка, а в ній плавали буквы і числа.

Hovorme po rusínsky	Bіsіduймe по русиньскы	Let`s speak rusyn
Pochválený bud' Ježíš Kristus	Слава Ісусу Хрісту	Hello
Naveky amen	Слава на вікы	(response)
Dobré ráno	Добре рано	Good morning
Dobrý deň	Добрый день	Good day
Dobrý večer	Добрый вечур	Good evening
Z Bohom	З Богом	Good bay
Bud'te zdraví	Будьте здоровы	Good bay
Vítajte	Вітайте	Welcome
Ako sa máte	Як ся мате	How are you?
Ďakujem, dobre	Дякую, добрі	Fine, thank you

Danko Tyč, 8 rokov, ZŠ Šarišský Štiavnik, „No počkaj...“

Пропозиції регіональних конкурсів русиньських співанок – СПІВЫ МОГО РОДУ

Русиньска оброда на Словеньску організує т.р. уж 3. річник фестивалу Співы мого роду, котрый буде в септембрі 2004 у Снині, в Гуменнім і в Меджілабірцях. Цілем той акції є пропаганця русиньської співанкы і носителів ей традицій. Выбір співаків на фестивал буде на регіональних конкурзах, на котрых ся будуть выбирати співаці таким способом:

- выбір окремых співаків на цілословеньске коло ся буде одбывати формов окресных конкурсів у Свиднику, Бардієві, Пряшові, Старій Любовні, Спільській Новій Всі (в регіоні Снина, Гуменне Меджілабірці ся уж подобны конкурзы одбыли у фебруарі 2004), на котрых одборна порота выбере тых, котры поступлять на цілословеньскый конкурс Співы мого роду найпізніше до кінця юна т. р. На конкурс ся можуть пригласити діти і дорослы, котры заспівають 2 русиньскы співанкы (необограны, незнамы) соло, дуо або тріо.

Далшы інформації достанете в Русиньській оброді на ч. тел. 051/7722889, 0904/412449

Дорогы діточкы

Напиште нам, ці ся Вам любила тотя страна, котру сьте нашли в новых новинках. Намалюйте нам і вы дашто, бо на кінці рока будуть найліпшы образкы одмінены красныма цінами. Так само будуть одмінены Ваши письма-рады, інформації од Вас ці уж зо школы або о тім, што робите во волнім часі. Пиште на любовольну тему, о тім, што бы сьте рады нашли про себе у наших новинках і т. д. Чекаме на Ваши рады, письма, образкы...

Michalka Tekelyová, 8 rokov, ZŠ Šarišský Štiavnik, „Katkina izba“

Najmladší spisovateľ

Najmilším narodeninovým darom pre Petra Soleja (16) z Medzilaboriec sú peniaze, aby si mohol kúpiť opäť peniaze... Jeho hobby je numizmatika. Tá ho doviedla k tomu, že napísal už dve odborné knižky!

Všetko sa to začalo Jánošíkovým dukátom pre šťastie. „Podaroval mi ho otcov priateľ Ondrej Kíška zo Sliacha, keď som mal osem rokov. U tohoto milého pána sme boli na návšteve a práve on vo mne rozduchal záujem o zbieranie mincií,“ hovoril mi Peter v košíckej kaviarničke. V Prešove ho očakával gréckokatolícky biskup Ján Babjak v súvislosti s prípravou novej, už tretej knihy. Druhák z medzilaboreckého gymnázia prišiel v elegantnom tmavom obleku so starostlivo uviazanou vkusnou kravatou. Jeho spôsoby sú hodné zrelého džentlmena. Netajím prekvapenie...

„Absolvoval som kurz diplomatického protokolu a spoločenskej etiky v praxi,“ vraví.

„Potrebujem to, keď sa stretávam s prezidentmi, členmi vlády a inými významnými osobnosťami,“ dodáva na vysvetlenie. Pred objektívom kolegu fotografa ani okom nemihol, vidieť, má skúsenosti. Rovno z nášho stretnutia si šiel dať urobiť kvalitný portrét do personálnej encyklopédie Who is Who v Slovenskej republike. Žeby preto toľká elegancia?

Nezaujímavé vysvedčenia

„Som úplne normálny chlapec. Rád sa bicyklujem, hrám na klavíri, obľubujem angličtinu, matematiku, geografiu a dejepis, surfujem po internete. Mojimi priateľmi sú rovesníci i dospelí. Nad školskými úlohami

trávim asi pol hodiny, najviac hodinu denne. Viac nepotrebujem. Moje vysvedčenia sú nezaujímavé, odk-

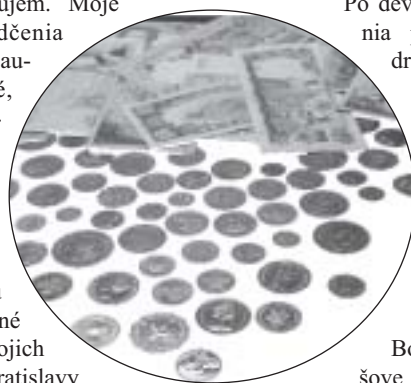
dy chodím do školy, sú úplne rovnaké – samé jednotky,“ smeje sa.

Nezabudne pripomenúť, aký je vdáčný svojej škole, že mu toleruje toľké „služobné cesty“ – ako hovorí o svojich častých návštevách Bratislavy či Kremnice. Zháňa si sponzorov, študijné materiály, kontaktuje sa s Národnou bankou Slovenska, kremnickou mincovňou, múzeami, absolvuje kurzy. Vlastní napríklad certifikát na overovanie pravosti bankoviek a cenín celého sveta. A ešte stíha stredoškolskú odbornú činnosť a súťaže v hre na klavíri.

„Všetko robím na slávu Božiu,“ netají sa svojou hlbokou vierou. „Deň sa pre mňa začína a končí modlitbou,“ vraví.

Všetko o minciach

Prvú knihu Peter Solej napísal trinásťročný. Viedol ho k tomu celkom praktický dôvod. Keď si ho už numizmatika natoľko opantala, že si dával z Kremnice posielat' katalógy a mal už slušnú zbierku mincií, chcel vedieť čo najviac aj o slovenských minciach. Zistil však, že odborná publikácia na túto tému neexistuje. Požiadal teda Národnú banku Slovenska o súhlas a pustil sa sám do roboty. Práca ho tešila a zakrátko bola na svete stostranová publikácia Prehľad slovenskej meny 1993 – 2001. „O minciach ma zaujíma všetko – štruktúra, materiál, je toho veľa,“ prezrádza mladý autor.

Po deviatich mesiacoch od vyjdenia prvej knihy spracoval aj druhú. Už na pohľad krásna 264-stranová publikácia v koži sa volá Prehľad medailérskej tvorby kremnickej mincovne 1993 – 2002. Za obidve získal Čestné uznanie Literárneho fondu. Treťou publikáciu pripravuje v spolupráci s dekanom Bohosloveckej fakulty v Prešove Vojtechom Boháčom a jej predmetom sú devocionálne gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku.

„Čím budem? Ešte neviem. V každom prípade chcem ostať slušným človekom,“ povedal nám.

(Vybrané z týždenníka Život z 23. 2. 2004).

Bude v Medzilaborciach Inštitút umenia Andyho Warhola, n.o.?

Spoločnosť Andyho Warhola v Medzilaborciach v spolupráci s The Andy Warhol Foundation for the Visual Arts v New Yorku plánuje zriadiť súkromnú vysokú školu neuniverzitného typu pod názvom **INŠTITÚT UMENIA ANDYHO WARHOLA, n.o. so sídlom v Medzilaborciach**. Vysoká škola by mala mať štyri študijné odbory bakalárskeho štúdia: **grafický dizajn, muzeoedukológia a teória výtvarného umenia (učiteľský smer), manažment kultúry a cestovného ruchu, umelecká a dokumentárna fotografia**.

Absolventi trojročného štúdia by získavali akademický titul I. stupňa „bakalár“ v skratke „Bc.“. Podľa slov iniciátora vzniku školy Dr. Michala Bycka, PhD., zriaďovateľom inštitúcie by mala byť buď Spoločnosť Andyho Warhola alebo fyzická osoba. Dlhodobým

zámerom školy má byť napomáhanie integrácii SR do EÚ v oblasti umeleckej edukácie, umenia, manažmentu kultúry a cestovného ruchu v ňom. Absolventi školy by mali kvalifikovane posilniť kultúrno-spoločenské inštitúcie v duchu potrieb vyplňania deficitu kultúry v súkromnom i spoločenskom živote jedinca i spoločnosti, hlavne v súvislosti so skutočnými hodnotami umenia a kultúry, ktoré sú dnes v pozadí za konzumnou pseudokultúrou a pragmatickým úsilím o jediný cieľ – finančný zisk.

Vysoká škola by mala zabezpečovať vzdelávanie, vedeckú výchovu, vedecký výskum ako aj praktické činnosti študentov na začiatku v I. stupni vysokoškolského vzdelávania (bakalárske štúdium), ale cieľom školy bude postupne získavať akreditáciu na vzdelávanie II. stupňa (magisterské a doktorské – po rigoróznom konaní) a taktiež aj III. stupňa (získavanie vedecko-akademickej hodnosti doktora – „PhD.“ a umelecko-aka-

demickej hodnosti doktora – „ArtD.“-akademické tituly II.stupňa). Bude viesť svojich študentov a učiteľov k zásadám skutočných umeleckých a kultúrnych hodnôt, aktuálnym tendenciám umeleckej edukácie, zásadám kresťanskej etiky a humanizmu a naplňat' tak odkaz jednej z najväčších osobností umenia druhej polovice 20. storočia – Andyho Warhola.

Ak navrhovatelia a iniciátori vzniku tejto vysokej školy nájdú pochopenie a podporu u predstaviteľov mesta, VÚC a iných kompetentných, škola by prakticky mohla fungovať od školského roku 2005/2006. Je viac ako isté, že zriadenie tejto vysokoškolskej inštitúcie by využívali aj mladí ľudia z pohraničnej oblasti Poľska, a určite by to bol pre mesto Medzilaborce nie iba kultúrno-spoločenský prínos, ale aj ekonomický zisk.

Iveta Rusinková

Kuriózna kniha o Warholovi

Kráľ pop-artu Andy Warhol vďaka za svoj fenomenálny úspech ich starodávnej rusínskej tradícii nevyhodit' z domu ani hrdzavý kliniec. Aj to odhaľuje kniha jeho synovca Jamesa Warholu Strýko Andy.

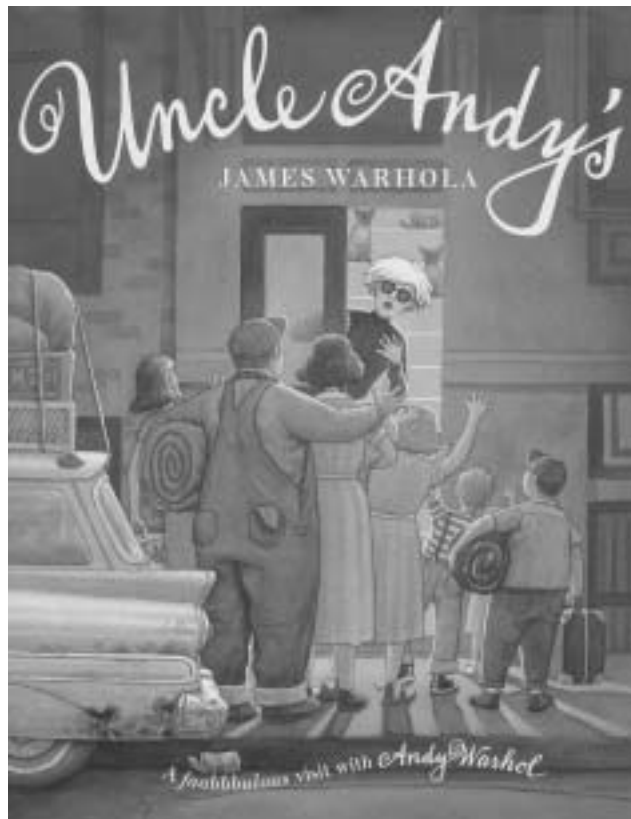
Mnohí Bratislavčania ani netušia, že autá z Medzilaboriec majú poznávaciu značku ML. Takisto ani svet netuší, kde je Bratislava a že na Slovensku v rusínskej dedinke Miková pri Medzilaborciach sú korene úspechu svetoznámeho umelca Andyho Warhola. Ale všetko to ešte môžeme zmeniť. V Spojených štátoch amerických totiž vyšla kniha pre deti od jeho synovca Jamesa Warholu. Ten na svojho slávneho strýka „vytiahol“ neznáme podrobnosti z jeho súkromia, tak ako ich sám prežil. Napríklad ako zazrel vydeseného Andyho bez typickej striebornej parochne, či spoznal jeho dvadsaťpäť mačiek, ktoré sa všetky volali Sam. A keďže aj James je Warhola, nezaprel umelecké gény a svoje zážitky krásne ilustroval. „Chcel som svetu odhaliť obyčajnú ľudskú tvár Andyho osobnosti, lebo tá je stále neznáma. A že jeho rodinné zázemie a pôvod nie sú až také záhadné,“ povedal exkluzívne pre časopis Život James Warhola, ktorý žije s rodinou v americkom štáte New Jersey. Na Slovensku sa s Jamesom osobne dvakrát stretol aj Dr. Michal Bycko, zakladateľ Múzea Andyho Warhola v Medzilaborciach. „James nie je typický Američan. Je veľký dobrák, úprimný človek. Hoci by mu to ako ilustrátorovi veľmi pomohlo, odmietol sa priživovať na sláve svojho strýka. Na Andyho stále spomína ako na zraniteľného človeka a nie bohatého chladného umelca.“

ZA KRÁĽOM NEW YORKU

Jamesove odhaľovanie „obyčajnosti“ strýka Andyho však malo aj komické podoby. Jeho otec Paul Warhola, Andyho najstarší brat, vlastnil v rodnom Pittsburghu zberné suroviny. Jednoducho zbieral železný šrot, presne tak ako to poznáme u nás na Slovensku. Z tohto chudobného miesta Ameriky sa v roku 1949 odsťahoval do New Yorku jeho brat Andy, aby tam urobil závažnú kariéru. „Trikrát do roka nás otec všetkých sedem detí naložil do auta a desať hodín sme sa

trmácali na neohlásenú návštevu strýka Andyho do New Yorku,“ spomína James Warhola. „Boli sme jednoduchí vidiečania z Pensylvánie a New York šesťdesiatych rokov bol pre nás neuveriteľne exotický.“ Ich neohlásená návšteva, samozrejme, vždy rovnako šokovala aj strýka Andyho.

Andy Warhol bol nielen nadaný umelec, ale najmä obchodník. Nezaprel v sebe rusínsku krv a jeho newyorský dom bol takisto plný haraburdia ako pittsburský dvor jeho brata. Preto kreslil obyčajné plechovky či dolárové bankovky. Andy však túto „zberateľskú vášeň“ pretavil na ťažké milióny

dolárov. Po jeho smrti v roku 1987 sa cena jedného takéhoto „kúska“ – obraz plechovky s Campbellovou polievkou, vyšplhala za desať sekúnd na dražbe na vyše 1,2 milióna dolárov!

„James mi rozprával, že ako mladík a začínajúci maliar poprosil svojho strýka, aby mu daroval obraz,“ spomína Dr. Michal Bycko. „Ten to však odmietol s tým, že on svoje obrazy iba predáva.

Neskôr mu však predsa jeden autoportrét daroval. Zaujímavé však je, že nie ten so striebornou parochňou, ale svoj portrét z mladosti. Som presvedčený, že Andy nikdy nič nerobil náhodne. Bol to veľký manipulátor. Takto nasmeroval synovcovi ďalšiu kariéru.“ James Warhola aj vďaka strýkovým radám odmietol ísť po ceste lacného napodobňovania. Andy sa nedá napodobniť. A tak sa z Jamesa stal úspešný, precízny, aj keď nie bohatý ilustrátor.

ANDY SA MODLIL PO RUSÍNSKY

„Chcel by som, aby sa ľudia viacej dozvedeli aj o Andyho matke, Júlii ktorú sme všetci volali baba (v rusínštine stará mama). Hoci bola prostá žena z Mikovej, svojou múdrosťou, tvorivosťou a láskou najviac ovplyvnila Andyho tvorbu a úspechy,“ povedal nám James Warhola. Jeho kniha ukazuje, ako genálne Andy Warhol vo svojom umení zlúčil dva odlišné svety – dedinku Mikovú i svoju milovanú matku a svet konzum-

ného, obrovského New Yorku.

James poodhalil aj rúško tajomstiev, ktoré si Andy okolo seba systematicky vytvoril. V skutočnosti bol neurotický, labilný muž, epileptik, ktorý bezmedzne miloval svoju matku, o otcovi nikdy nehovoril, a bol pravdepodobne asexuál. A hoci tvrdil, že je „odnikadiaľ“, bol cez matku spojený so Slovenskom priam pupočnou šnúrou. Veď sa aj modlil po rusínsky. „Navštívil som Slovensko niekoľkokrát. Cítim spojenie s tunajším kultúrnym dedičstvom. Je to nielen krajina mojich starých rodičov, ale aj moja. Pozorne sledujem, čo sa u vás deje, a prajem krajine všetko najlepšie,“ povedal nám ešte James Warhola. Vďaka jeho knihe sa teda môžeme smelo prihlásiť k Andyho svetovej sláve. A možno aj niečo na nej konečne zarobiť. Hoci Strýko Andy je v Amerike best-seller, na Slovensku sa zatiaľ

peniaze na vydanie knihy ne-našli. Azda máme toľko svetoznámych umelcov, že to nepotrebujeme? Ale buďme optimisti. Možno už čoskoro niekomu zide na um po Warholovi pomenovať v našom hlavnom meste aspoň ulicu.

RADOSLAV IGAZ
(Život z 26.4.2004)

Під таков назвов вышла в апрілю т. р. довог приправована і очекована книжка русиньского публіциста Николая Шкурлы. Сїй обсяг творить 54 умельських черт і высьше 70 фотографій на высьше 166 странах. Є літературов факту. Попри літературнім спрацованю є прісным і правдивым документом, бо черпать з автентичных розповідей прямих актерів окремых пригод оптантів, главні зо Свидницького окресу. Є споминаєм Русинів і Словаків, котры главні з выходного Словенська оптовали на ярь 1947 р. до пропагованого „совьского раю”. Може бы тїй книжці веце пасовала назва „В совьскім раю”.

Выдали сьте свою першу публікацію. Што Вас вело к сїй написаню?

✓ Идея написати книжку о оптації і реоптації Русинів ся во мі зродила уж давніше. Правда, тота тема была за минулого режіму табу, не мож было о тїм писати. В 1997 р. минуло 50 років, кедь нашы родичі ведно з нами, своїма дітми одышли до высненого раю глядати ліпшый жылот. На тоту тему ем написав серію статей до наших масмедій. У Свиднику ем ся зышов з редакторов, тогды прішывского радія Ф. Латтов, котра зо мнов награла розговор на 50. річницю переселіня скоро 13 000 Русинів з Чеськословенська до Совьского союзу. Розговор одвысылало радю в неділім Радіомагазіні. Іщі тот самыи день і потім нескорше мі кликало много людей і дяковало за інтересну бесіду і радилі мі, же бы было добрі о тїй проблематіці написати книжку.

О чім выштыкїм ся може чїтатель дочїтати у Вашій книжці?

✓ В книжці, котру ем присвятив своїм небогым родичам – Гелені і Михалові Шкурловым, пишу о конкретных фактах, котры сьме пережыли „за желізнов опонов” за тых 15-20 дакотры і 40 років оптації. Выштык ем зажив на властній скорі. Нич ем собі не выдумав, нич ем не звелічів. Написав ем лем о тїм, што ем у тїм „раю” видів, чув, зажив, пережыв я і нашы люде. В окремых частях книжки описую тяжку судьбу чеськословенських переселенців з многогх кутів Словенська, котры ся усалашыли найперше в Ровенській і Волинській области на Україні а потім ся распоршыли по цілім Совьскім союзі. З нима жыли і депортованы Лемкы з Польска і домашні Українці. Книжка є документом о каждоденнім жылоті в другій половині ХХ. ст. в бывшій СССР. Є і конкретным варованєм, жебы ся уж нигда не стало штось подобне Русинам на Словенську.

Одсуджены до раю од Н. Шкурлы

Ваша книжка є о жылоті на Україні. Який быт тов жылот?

✓ Люде в СССР жыли в бывшій режімі в систематичнім страху і неістоті. Підозривавый і недовірливый Сталін скоро у каждім чоловіку видів англійского або німецького шпіона, неприятеля народа і зрацію. І мы, оптанты, сьме жыли під дїклатом тогдышней репресівной машинерії. Абы пережыти тоты тяжкы часы, розышли сьме ся по цілім Совьскім союзі, думаючи собі наівно, же інде буде ліпше. Але не было. Ани на выході, ани на севері докінця ани на южнім Кримі, і так скламаны, смутны ся нашы люде вертали ближе ку границі – коло Ужгороду і Мукачева. Але ани там то не было ружове, бо тодышній систем в СССР был всеяды еднакый. Стали сьме ся жертвами великого цыганства і шпекулачной гры, в котрій выграты волинскы Чехы а програты словенскы Русины. Мої родичі, як і стовкы іншых Русинів і Словаків, тогды не вірили, же то може быти правда. Сліпо вірили тутешній пропаганді о райскім жылоті нашых выходных братів. А потім уж было нескоро, назад ся вернути уж не мож было.

А як ся Вам жыє на Словенську?

✓ Од часів оптації перешло много років. Мы, котры сьме одышли там як діти, тепер сьме в пензійнім віці. По довгых роках пережытых в чуждїні сьме мусили твердо боєвати о свое місце на тїй землі, на Словенську. Скоро ся требало підкорити зміненым жылотным условіям, постарати ся о бываня, найти роботу, научіти ся урядній язык, штудовати, вховати дітей... Тым сьме перешли на еднічку, хоць то нияк не было легке. Але оплатило ся, тепер сьме досправды дома, щасливы, же нашы діти, внучата ся народили і жыють ту на Словенську. Нашы родичі одпочивають в родній землі. Тота етапа жывота в чуждїні ся стала минулостєв, на котру ся тяжко забывать. Споминаня остане глубоко в памяти, але раз за час їх треба вокрести і повісти наголос про днешне і будуче покоління, же щастя не треба глядати в чуждїні, але будовати го дома на своїй родній груді. І зато vznikла тота книжка.

Кому влячіте за выдана книжкы?

✓ Главні своїй жені Маргариті, котра од самого зачатку нашла про тоту річ порозуміня. Так само собі заслужать подякованя мої діти Ела і Александер за грамаітчну і штїлістїчну управу книжкы. Но і в непосліднім ряді подяка патрїть і спонзорам, же могла книжка быти надрукована.

Готуете писати далшы книжкы?

✓ Написати книжку не легка річ. Мусить чоловік быти всестранно підкутым. При написаню книжкы Одсуджены до раю мі помогли редакторскы знаня, котры ем вжывав од школьских лавок. Свої матеріалы – фейтоны, статї, черты ... ем, публіковав в многогх медїях України, Руська, Словенська, Чех, Канады і Польска. Нарабляв ем з пером і мікрофоном. Писав ем, до новинок, розгласу і телевизїі.

Чом сьте зволили у своїй книжці комбінацію языків?

✓ У значній мірі вжыв ем окрем латїнкы і кірїліку, значїть азбуку. Главні в таких місїях, де была вжыта пряма реч а то зато, абы ем выразніше, глубше і зрозумїтелїше чїтателям одкрыл правду, атмосферу, дію, псіхологію і характер конкретных людей. А думам, же то не є на шкоду, але наopak є значным приносом той книжкы.

Што бы сьте додали наконец?

✓ Одышли сьме як діти а вернули ся, як дорослы люде. Найгірше было, же векшина нашых ровесників остала за границєв. Днешє мало-што знаме о їх судьбі. Словенсько є мала країна, каждый каждого познать, всеяды мать знамых, сокласників, камаратів з войны. Мы, котры сьме ся вернули з України, сьме таке дашто стратили. Правда, дома сьме нашли родину, але не выростали сьме ведно то і нашы контакты не были такы близкы. Не выштыкы нашы сусіды і родина были рады, же сьме ся вернули. Мали сьме на собі тїнь минулости. „Рус, Русайда” – не раз сьме таке чули за своїм хырбетом. І то був еден з негативных допадів оптації на нашу генерацию. Але, як ся гварить, выштыкко плане є на дашто добре. На Україні сьме спознали братьську славянську культуру, научіли ся сїй язык, звыкы, традиції, красны лірічны співанкы і темпераментны танці, котры навкы остануть в наших сердцях. А же сьме еден контакт стратили, другый іщі не мали? Стали сьме ся веце одказаныма самы на себе, значїть самостатнішыма і силнішыма. Научіли сьме ся сполїгати самы на себе. А іщі едно барз важне. По прожыттю тых страсти в чуждїм світї, сьме ся научіли важкыти собі наш родній край. Порозумїли сьме, же нашы предкы нам нашу землю і культуру не охабили, абы сьме ю охабили ці давали чуждїм, але зато, абы сьме ю дале утримовали і розвивали про нашы діти, про далшы покоління.

За розговор дякує В. Гулова, тыжденник Дукля ч. 17-18/2004.

Дякуєме, Вам, кумове з радїя!

Вера уж 50 років слухаме з радїя, преднедавном іщі з Пряшова, тепер, на жаль, уж з Кошыць, веселу і забавну бісїду нашых кумів, едну з найпопулярнішых релаций нашого народностного высыланя. Тоту релацию зачала творити днешє уж небога **Олга Кратюкова**, по ній ся авторы мінили (**Б. Кузишїн, П. Бегені, І. Гонга, М. Мальцовска** і іншы) а так само і реалізаторы кумівских постав. Найперше то были популярны герьці – **братя Павло і Микола Симковы**, по них ся кумове змінили і розросли на не менше популярных герьців Театру Александра Духновїча в Пряшовї **Николая Ляша, Ігора Латту, Настю Югасову і Марію Корбову** (на фотці). В сучастности реалізаторами розгласовых популярных кумів надале оставають **кум Дыня і кум Мачанка в реалізаций М. Ляша і І. Латты**. Лем кумы ся змінили а то суть знамы герьчкы ТАД **Анна Симкова і Светлана Шковранова**.

Вінчуєме Вам, нашы дороги кумове, певне здравя, веселу мысль, добрых авторів, абы сьте нас іщі довог забавляли!

Вінчуємо многая літа!

Вшыткым тогорічным ославенцям: **Штефанови Ладжіньскому з Братіславы**, бывшому председови Русиньской оброды, русиньскому культурному діятелёви, **Ярославои Сисакови з Пряшова**, бывшому діректорови Театру Александра Духновича і активному діятелёви русиньского культурного жы-вота, **Міланови Гарберови з Пряшова**, доброму музыкантови, педагогови і активному помічникови при організованню акцій Русиньской оброды в Пряшові, **Янкови Грибови з Репеєва**, доброму учітелёви і авторови русиньских учебників, **Елені Гайдовій-Жыдовскій з Братіславы**, активній помічниці в русиньскім культурнім діятельстві, **Анні Плішккові з Пряшова**, асистентці русиньского одділіня Уставу народностных штудій і чужжіх языків Пряшівской універзиты, **Іветі Мелничаківій з Меджілаборець**, учітелці русиньского языка і активістці русиньской декламації, **Власті Оцетниковій зо Снины**, председнічці Окресной організації Русиньской оброды в Снині і культурній активістці русиньского жывота, **Зузані Русинковій зо Свидника**, культурній активістці русиньского слова, **Анні Седлачкові з Пряшова**, добрій помічниці Русиньской оброды, **Владимірови Любимови з Пряшова**, активному музичному діятелёви, **Марії Грабовскій з Пряшова**, довгорічній солістці Пульсу, **Емілії Губовій з Габуры**, організаторці русиньского співу і культурных акцій Русиньской оброды, **Камілі Гудаковій зо Стакчіна**, учітелці русиньского языка, **Іванови Бандурічови з Бардієва**, членови Выконного выбору Русиньской оброды на Словеньску, членови Рады влады про народности при Уряді влады СР і председови Окресной організації Русиньской оброды в Бардієві. Вшыткым Вам подяка і На многая і благая літа!

Русиньска оброда на Словеньску

З фіглями ся легше жыє

Вертать ся пьяный Братіславчан з корчмы і по дразі набурять до стовпа
- Пребачте, пані, не гнівайте ся на ня. Іде дале і бухне до далшого стовпа коло драгы. Як уж третій раз головов тріснув до стовпа гварить:
- Мушу кус посидіти, най тота демонстрація перейде.

Лежыть на ходнику пьяный дідо. Іде коло нёго молодой паробок тай помагать му встати на ноги і гварить дідови:

- Діду, же ся не ганьбите, такый старый а розуму нигде. Так ся дорядити! Та чом тітко пете!
- Мушу, сынку, мушу. Та мене уж лем тота палінка тримать на ногах.

Віз ся дідо на возі, котрый тягала пара конів. Кобыла уж была дость стара і не владала тягати. Дідо взяв тай выпряг кобылу і увязав ей зо заду за возом і гварить:

- Дурна есь, хоць маш велику голову... Не хотіла есь тягати, теперь підеш пішо.

- Уйку, то правда, же при оранно бісідуете з быками?
- Гей, сынку, але теперь ніт коли, придь завтра!

У сниньскій респтавращії сидить еден наш хлоп. Пе боровічку і запивать пивом. Од другого стола ся озвав незнамый пан і гварить му:

- А знате пане, же палінка каждый рік забє коло сто Словаків?
Но а што мі до того, я не Словак, я Русин!

Пословиці і приказкы

- Де ся пташок вылягне, там го і тягне
- За морём бывай, але свого не забывай
- Хто дома радости не мать, дарьмо ей при чужжіх глядять
- Недобрый то пташок, што ся свого гнізда брыдить
- Підла така вівця, котра свою вовну не хоче носити

Podnikatelia!

Nečudujte sa!

Inzerujte

v novom periodiku!

Cenník uverejnenia plošnej inzercie v InfoРУСИНИ:

Rozmer	Cena v Sk
1/1 strana	9500,-
1/2 strany	4800,-
1/3 strany	3400,-
1/4 strany	2400,-
1/6 strany	1600,-

Najlacnejšia inzercia v InfoРУСИНИ!

V našich novinách môžete uverejniť akúkoľvek plošnú a riadkovú inzerciu - **predaj, nákup, výmena, zoznámenie, gratulácia, dopisovanie a pod.** Ak budete chcieť uverejniť gratuláciu, stačí poslať **fotografiu a krátky text** s blahopriáním.

Informácie na č. t.: 051/7722889

Noviny vychádzajú mesačne v náklade 2000 až 3000 ks, distribujú sa na Slovensku, v okolitých štátoch a USA.

Ціна: 50,- Ск

Памятный день Александра Павловича – Цінны документи о вызнамнім русиньскім будителі А. Павловичови, ёго жывоці і богатій літературній і культурній творчості, духовнім і добродительскім діяльстві на благо Русинів, о языку в порівнаню із сучасным кодифікованым русиньскым языком і т. д.

Ціна: 70,- Ск

Квітки з моєї загородкы – Зборник русиньской поезії з ціложывотної творчості маковицького родака Николоя Гвозды. Під назвов Ёго жывотна путь пише о Н. Гвоздови з Ладоміровою знамый русиньскый культурный діятель Іван Русинко зо Свидника, котрый выбраны поезії (у зборнику надруковано 96 поезій) автора у зборнику і зоставив.

Ціна: 5 \$

The Christmas Evening – The Pozition of the Ruthenians in Slovakia, The Ruthenian Revival, The poem from first half of the 18 th – century, The Communist Party Decision about the Ruthenians, The Tragedy of the Ruthenians – Lemks in Poland, Pro-Ruthenian Orientation of the Ruthenians in Slovakia, The Well-Wishing, The Christmas Play, The Christmas Evening Play Sons and Old Profane Carols.

Ціна: 150,- Ск

Віфлеємський вечір – Русиньскы рождественны колядки, вінчовачкы і віфлеємскы гры, котры суть єдныма з найкрасшых русиньскых традицій. В зборнику найдете 3 віфлеємскы гры (перша подля сценара о. Юрка Ріхвалского з В. Мірошова, друга – Я. Калиняка і старосвітське колядованя Я. Калиняка). Богатый вибір колядок (38) творить скоро 50 стран в публікації Віфлеємський вечер.

Ціна: 120.- 5 \$

Figliarska nŏta - MG kaze-ta, zostrih z dvoch ročnikov rusínskeho festivalu humoru a spevu.

Úvod do štúdia hudobného folklóru Rusínov na Slovensku – Výskum hudobno-folklórnej terminológie, vývin rusínskej hudobnej folkloristiky, výskum hudobných prejavov Rusínov, rusínske ľudové piesne, hudobné nástroje a inštrumentálna hudba, biografía a diskografía. Music – folklore terminology, Ruthenian music folkloristics development, Research of Ruthenian music – folklore expression, Ruthenian folk songs, instruments and instrumental music.

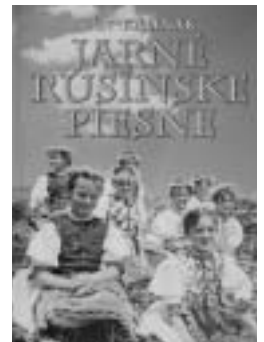
Cena 200.- 10 \$

Krátky rusínsky slovník – Короткий русиньський словник zo súkromného vydavateľstva Andreja Hnata. V Krátkom rusínskom slovníku sa autor A. Hnat snažil zachytiť typickú časť slovnej zásoby Rusínov z obdobia 20. storočia. Preto sa v slovníku neobjavujú slová, ktoré sa od slovenských analógov líšia len nevýrazne.

Cena 100.- 5 \$

Jarné rusínske piesne – o identifikácii rusínskeho etnika a hudobnej kultúry Rusínov v publikovaných prácach, identifikácia rusínских jarných piesní, ich tematika, geografické rozšírenie a analýza, typu rusínских jarných piesní. Tradičné rusínske jarné piesne Kač, dolov kač; Do haju, lišečky, do haju; Do sadu, dívčata, do sadu; Hoja, Ďundŏa, hoja; J-ať, pujste nas, pujste sú v zborníku publikované aj s notovým zápisom.

Cena: 150.- 5 \$

Hymnické spevy Rusínov, Гімнічны співы Русинів, The Anthem's Songs of the Ruthenians – CD nahrávka + zborniček s notovým zápisom piesní: Отче наш - The Lord's Prayer, Вручаніє – Dedication, Гімн подкарпатських Русинів – Anthem of the Subcarpathian Ruthenians, Горы нашы – Our Mountains, Русин - A Ruthenian, У горах Карпатах - In the Carpathian Mountains, У чужині - In a Foreign Country, Дайме Богу-отцю хвалу - Let Us Praise the Lord, Многая літ - Wishing You Many Happy Returns, Жывіте людіє - Long Live the People.

Cena: 300.- 10 \$

Betlehemský večer – Віфлеємський вечер – MG kazeta z rusínскими vianočnými zvykmi.

Cena: 150.- 5 \$

Книжки, МГ і ЦД награвкы собі можете обіднати в редакції Русиньской оброды писомні (на адресі Русиньска оброда, Левочска 9, 080 01 Прешов), телефонічно (на числі 051/7722889 або 0904412449) або і-мейлом: rusinska.obroda@stonline.sk

Незабудьте волити европосланців – využйте історичний момент і про нас Русинів

Іти волити є про наш регіон найпотребніше. Волити своїх людей є найвыгодніше. Волити чоловіка – єдного з нас, просто такого, котрый ся меджі Русинами народив, виростав і робив. Волити чоловіка, котрый найліпше познать найвекшы болячки нашого краю і нелегкий живот і проблеми людей в нім. Волити европосланців є про Пряшівський край найпотребніше. Тото майте на памяти 13. юна того року, кедь будете выберати спомеджі 188 кандидатів тых найліпшых 14, котры нас будуть заступовати в Европскім парламенті. Єдным з таких кандидатів на европосланця, котрый сповнює вшыткы потребны критерія є наш чоловік – школований, скусеный і пересвідчивый **Юдр. Василь Питель**, котрого сьме ся опросили:

Пан доктор, на зачаток бы єм Вас попросила коротко ся представити нашим читателям.

✓ Волам ся Василь Питель. Народив єм ся в Пряшові, виріс єм в Стакчінській Ростоці, коло Снины. 15 років єм робив в Мигалівцях на суді, як судца з поволаня. 5 років єм был дипломатом в Німецьку. Од 1990 року роблю в адвокатиі у Снині, де і бывам.

Што вас вело до того, же сьте ся пригосили за кандидата на европосланця?

✓ Перед двома роками, кедь Іван Гашпаровіч одышов од Мечяра, ня пажадав, жебы-м робив про ГЗД (Гнутя за демокрацію). Кус єм вагав, але потім єм понуку прияв. Зачав єм робити найперше окресного координатора, потім як крайский координатор а теперь роблю председа Крайской рады ГЗД і єм членом председництва републіковей рады. Номінацію за кандидата на европосланця мі пан Гашпаровіч понукнув за політичний субъект ГЗД, бо выходжав з моїх дипломатичных скусености і языковых зналости. Мам 4 языковы штатніці а єм експерт на меджінародне право.

То значить, же сповнюете вшыткы потребны критерія, котрыма мать быти выброены будучій европосланець. Мате нелем одборны зналости меджінародного права, але сьте добрі і языково підкутый. Може наших читателів-Русинів бы интересовало ці ся не маме бояти, же ся стратиме в тім европскім вірі многих народів. Ці ся живот людей уж теперь єдного з найбіднішых регіонів іщі не погіршать?

✓ Барз тяжкий вопрос. Но я спробую одповісти поступно. Европска унія є унія регіонів. У ній є барз добрі перепрацованы систем фінанцованя. Там, наприклад, аж 35 % з розпочту Европской унії ся дає до заосталых регіонів, а взглядом на то, же пряшівський регіон з 39 % процентами

домашнього продукту патрять меджі найзаосталішый регіон, котрый вступає до Европской унії, є великий предпклад, же з того розпочту – великого балака пінязи дашто достане. За пряшівським регіоном уж є лем регіон Гродзі в Польську, котрый мать 25 %. Але меджі тых найхудобнішых патрять і пряшівський регіон а я пресвідченый, же тоты фінанції поступно до того регіону підуть. Чом? Бо то суть закладны

правила фінанцованя регіону в Европскій унії. А по друге є барз потребне, жебы там был якраз чоловік з того регіону, котрый буде заступовати тот регіон (особа котра детално познать живот людей того регіону), абы не заступовали го люде з центра Братіславы. Бо возьме собі, наприклад, мадарьску меншину, они мають всяды своїх людей, але, мы, Русины з нашого регіону, не маме жадного чоловіка, котрый бы гаів інтереси людей нашого регіону. А нелем то, але жебы доказав релалныма аргументами пересвідчити Европский парламент, же у тім регіоні жыють талантованы і робітны люде. Лем їм треба вытворити простор на роботу, на ліпший живот. А то є мое велике кредо, причіна і нагода, чом єм прияв кандидатуру на европосланця.

Вольте за европосланця Русина

З віров і надієв за ліпший живот Русинів в Европі за розговор дякує А. Кузмякова

Понúkame

dovolenku so zľavami

V termíne 13. – 23. júna 2004

GRÉCKO – ASPROVALTA – zabezpečené ubytovanie v apartmánoch pre 2-3 osoby s dvoma spálňami, letecká doprava na trase Košice-Thessaloniky-Košice, občerstvenie na palube lietadla, služby delegáta, poistenie proti úpadku CK, DPH. Kombinovaný zájazd – cesta je ležadlovým autobusom zo Svidníka (cez Prešov) a späť lietadlom do Košíc. Cena 7 250,- Sk + 850,- Sk letištné poplatky.

V termíne 13. 6. – 3. 7. 2004 kombinovaný zájazd do Grécka – ASPROVALTA. Cesta tam ležadlovým autobusom zo Svidníka (cez Prešov) a späť lietadlom do Košíc. Cena 16 150 Sk + 850,- Sk letištné poplatky. Ubytovanie a doprava ako pri prvom zájazde.

BULHARSKO – 12-dňové zájazdy autobusovou dopravou. KRANEVO pri ALBENE – SOFIAPLAST (nachádza sa 150m od pláže. Všetky izby sú dvojlôžkové s možnosťou prístelky. Každá izba má WC, kúpeľňu, balkón, chladničku, televízor a telefón. V hoteli je pekná reštaurácia a denný bar, pri hoteli ihrisko. V cene je zahrnuté 9 x ubytovanie s raňajkami-švédsky stôl, chladnička a televízor, vedúci zájazd, poistenie proti úpadku. Doprava 2 400,- Sk LUX klima. Trasa: Humenné, Svidník, Stropkov, Prešov, Košice, Miškolc, Oradea, Cluj, Ruse, Kranevo, Balčík. Termíny si môžete vybrať od 23. 6. 2004 do 5. 9. 2004. Pobytová taxa 240,- Sk dospelí, 120,- Sk detí do 12 rokov. Poistenie v prípade úrazu, nemoci a krádeži 38,- Sk/osoba a deň. Každá osoba pri kúpe zájazdu má zľavu 400,- Sk.

Cestovná kancelária Michal Slivka BUSTOUR, Centrálna 632/7, 089 01 Svidník. TF 054/7522931, privat 054/7524720, mob. 0907106340, internet www.moly.sk/bustour

Karpatia opäť hrá, ale potrebuje pomoc

Tí starší priaznivci športu, ale najmä futbalu, si budú pamätať existenciu TJ Karpatia Prešov, ktorej futbalové mužstvo účinkovalo v regulérnych súťažiach dospelých v rámci okresu Prešov v rokoch 1969 – 1973, keď z najnižšej súťaže IV. triedy postúpilo cez III. triedu až do vtedajšej II. triedy, čo bola vtedy najvyššia okresná súťaž, tzv. okresná liga.

Oddiel TJ Karpatia Prešov bol založený 29. 9. 1969 v Ruskom dome v Prešove a za klub hrali väčšinou vtedajší študenti stredných a vysokých škôl v Prešove, napr. Riško, Vatfak, Gulik, Krajňák, Dirga, Pecuch, Bovan, Jedinák, Kimák, Suchý, Bilančík, Dančík, Jalč, Kučka, Zozulák, Suchý, Kaščak, Kotus, Čornej, ale aj Pavuk, Korba, Petrik, Vico, Sekerák, B. Lazorík, A. Lazorík, Janiga, Marcinov, Jendrichovský, Zapach, Michalik, Borsody, Demjan, Kolár a ďalší.

Prvým predsedom TJ Karpatia bol Pavel Durkot a trénerom Ivan Špes, od súťažného

Mužstvo TJ Karpatia Prešov po skončení ročníka 1971– 72, kedy postúpilo do najvyššej okresnej súťaže.

ročníka 1970 - 71 bol predsedom TJ Dr. Pavel Niroda a trénerom Milan Glovacký.

Žiaľ, mužstvo a celá TJ po absolvovaní sezóny 1972 – 1973 v najvyššej súťaži okresu Prešov II. triede svoju činnosť ukončila a zanikla.

Až takmer po 30 rokoch sa začala činnosť Karpatie obnovovať tréningami najmladších futbalistov, ktorí pod vedením Fedora Vica trénovali v telocvični Gymnázia T. Ševčenka v Prešove, zohrali niekoľko priateľských a turnajových zápasov a 19. apríla 2001 na členskej schôdzi v Divadle A. Duchnoviča bolo rozhodnuté o opätovnej činnosti klubu pod názvom ŠK Karpatia Prešov, ktorý nadviazal na činnosť pôvodnej TJ Karpatia Prešov.

Už v sezóne 2001 – 2002 vstúpilo mužstvo mladších žiakov do regulérnej súťaže Oblastného futbalového zväzu, a to bez akejkoľvek finančnej a materiálnej podpory a tiež bez svojho ihriska. Z toho dôvodu ObFZ umožnil odohrať všetky naše zápasy jesennej časti sezóny na ihriskách súperov. Stojí za zmienku, že Karpatia vyhrala v provizórnom a zapožičanom vystrojení nad všetkými tromi mužstvami Tatranu Prešov, ktorých mala v skupine. Odvetnú jarnú časť musela Karpatia recipročne odohrať na domácom ihrisku. Prišlo preto k dohode s TJ Slánske Ruská Nová Ves (čo je v dosahu MHD), a tak od jari 2002 hrá Karpatia svoje domáce zápasy na ich ihrisku.

Mladí futbalisti medzitým prešli do Karpatie starších žiakov a v sezóne 2002 - 2003 vyhrali II. A triedu, no vzdali sa postupu do I. triedy pre nedostatok financií i pre nedostatočné funkcionárske zázemie, a tak v tejto sezóne hrajú opäť v II. A triede starších žiakov.

To, že mužstvo naďalej trénuje a riadne nastupuje (a cestuje) na všetky súťažné zápasy, je možné len vďaka úsiliu a obetavosti niekoľkých ľudí, ktorí sa o mužstvo starajú. Fedorovi Vicovi pomáhajú najmä mladší Peter

Chcete stráviť nádhernú dovolenku v Grécku alebo v Bulharsku **ZADARMO?**

Získavajte predplatiteľov InfoРусина. Kto získa najviac predplatiteľov, ten vyhráva zájazd do Grécka alebo Bulharska (podľa vlastného výberu). Počet predplatiteľov bude prísne skontrolovaný JUDr. Andrejom Ligom a predsedníčkou Rusínskej obrody Annou Kuzmiakovou. Zmobilizujte svoje organizačné schopnosti už v týchto dňoch, aby ste sa do konca júna 2004 mohli preukázať čo najväčším číslom abonentov InfoРусина na tento rok. **Kontakt na redakciu nájdete v tiráži na poslednej strane novín.**

Krajňák, ktorého otec JUDr. Peter Krajňák a tiež sporadicky niektorí ďalší (A. Lazorík, T. Demjan) pomôžu aspoň pri výjazdoch na stretnutia.

Finančne a materiálne sa klub drží pri živote zásluhou doterajších príspevkov od Nadácie otvorenej spoločnosti (Open Society Foundation) a spoločnosti Rusínov v Amerike (Carpatho-Rusyn Society), ktorí prispeli najmä na zhotovenie novej kompletnej sady dresov.

V súvislosti s činnosťou klubu nás však najviac mrzí nezáujem zo strany samotných Rusínov, ktorí by mohli pomôcť pri organizácii činnosti a mohli by zároveň získať pre športovú činnosť ďalších talentovaných chlapcov z našich radov.

A keďže vo futbalovom mužstve ŠK Karpatia sú na prvom mieste športové kritériá, za jeho farby hrajú tí chlapci, ktorí majú o šport záujem a majú chuť rozvíjať svoje futbalové majstrovstvo. Najviac takých hráčov v Karpatii je z rómskeho prostredia, najmä z rómskeho sídliska K Starej tehelni, kde sídli pobočka Belgického Červeného kríža, ktorá nám občas uhradí niektoré výdaje spojené s činnosťou futbalového oddielu.

Chceme aj touto cestou vyzvať k podpore ŠK Karpatia. Šport a konkrétne futbal je jedným z prostriedkov ako môžu naši mladší ľudia využívať voľný čas a tiež príležitosťou preukázať svoje schopnosti a súdržnosť v kolektíve, ktorý má od svojho založenia rusínske korene.

Veríme, že vám osud ŠK Karpatia nebude ľahostajný a že sa nám ozvete prostredníctvom redakcie alebo na kontaktné adresy: Fedor Vico, Weberova 2, 080 01 Prešov, tel. č.: 051/77 314 74, mobil: 0904 225 701, resp. e-mail: vicof@stonline.sk.

– fiv –

Mužstvo žiakov ŠK Karpatia Prešov na svojom „domacom“ ihrisku v Ruskej Novej Vsi.

InfoРусин. Vydáva Rusínska obroda na Slovensku za finančnej podpory MK SR. **Poverená funkciou šéfredaktorky:** Anna Kuzmiaková, **grafická úprava:** Róbert Vico. **Adresa redakcie:** Rusínska obroda, InfoRusín, Levočská 9, 08001 Prešov. Tel.: 051/772 28 89, 051/748 27 75, 051/748 27 76, 0904 412 449, e-mail: rusinska.obroda@stonline.sk. **Predplatné na rok:** 150,- Sk, do európskych štátov: 300,- Sk, do mimoeurópskych štátov 30 \$. **Tlač:** ADIN, s. r. o. Prešov. **Registračné číslo:** MK SR 3158/2004. Neobjednané rukopisy a fotografie nevraciam. Publikujeme i názory, s ktorými nie vždy súhlasíme. Inzeráty, reklamy, sponzorng preberáme v redakcii Info Rusín, Prešov (budova Daňového úradu).